

Sügisekspeditsioon Vaindloo saarel 30.9. – 13.10.2010

U.Paal

Sissejuhatus

Vaindloo saar on 6,2 hektari suurune saar Soome lahes. Tegemist on Eesti põhjapoolseima punktiga. Saarel on tuletorn ja piirivalve hoonetekompleks.

Eeldatavasti võiks Vaindloo saare mereline asukoht olla soodne eksikülaliste leidmiseks. Seni on saarel tehtud kolm põhjalikumat ekspeditsiooni: 2002 suvi (A.Ader et al.), 2002 sügis (Viron Lintuseura), 2004 kevad (Viron Lintuseura) ja 2010 sügis (Estbirding). Saare eksootiline asukoht on linnuvaatlejatele atraktiivne ja väheuuritud saarel vaatlemine on huvitav väljakutse.

Väikse pindalaga saarelt on lindude leidmine suhteliselt hõlbus, kuigi kivine maastik raskendab liikumist. Puid ja põõsaid on saarel väga vähe, kuid linnud suudavad siiski madalasse taimestikku osavalt peituda.

Pesitsusperioodil on saarel liikumine lindude pesitsusrahu tõttu keelatud ja territooriume kaitsvad linnud takistavad vaatlemist. Seega kevadperioodil oleks parim aeg vaatlemiseks märts-aprill.

Saare suudab korralikult läbi käia mitu korda päevas ja heal rändepäeval vahetuvad linnud tihti. Merelindude ränne on siin meie kogemusel keskpärane või isegi vähene. Massränne päevadel võib arvatavasti ka suuremaid summasid loendada.

Saarele pääseb kokkuleppel piirivalvuritega, kes teevad saarel korra nädalas meeskonna vahetuse. Sõltuvalt ilmastikuoludest võib vahetuspäev nihkuda.

Võrgupüüki pole saarel teostatud, kuigi see võiks olla headel rändepäevadel produktiivne.

Neli Estbirdingu liiget teostasid 2010. a. sügisel kahel nädalal rändeloendusi. Siin on väike kokkuvõtte retkemuljetest.

Katsime 2010. a. sügisel kahenädalase perioodi (2+2 vaatlejat). Vaatlused toimusid hommikust õhtuni. Lindude rõngastamist ei

toimunud. Kohtasime vaatlusperioodil 102 liiki. Kõik vaatlused on nähtaval E-elurikkuse andmebaasis.

2010. a. ekspeditsiooni märkmeid

30.9

Jan ja Tom peavad tormi tõttu 24 h mereületust ootama. Maabumispäev on lindude arvu poolest üks parimaid. Parim leid on põldvarblane, kes Uku ja Kuido vahetuse ajal üsna regulaarseks liigiks osutub. Linde liigub saarelt läbi kuni öhtuni välja. Kohe alguses saab selgeks, et saare väiksusest hoolimata kaovad paljud linnud siia märkamatuks. - Jan

3.10

Ärkasime kella seitsme paiku. Kõva edelatuul töötas halba, kuid päeva jooksul olukord paranes ja saime kirja vööt-lehelinnu ja rändava tundrakauri. - Jan

4.10

Linnud vähenevad. Edelatuul ilmselt ei sobi siia saarele. Järgi on jäänud mõned roo-tsiitsitajad, võsaraadid, väike-lehelind ja 5 punarinda. Öhtul ilmus ka üks lepalind välja. - Jan

7.10

Saabusime eile turvaliselt saarele. Õnnetuseks sai segase maabumisprotsessi ajal mu kaamerakott maha unustatud. Seega pildistamisele sel reisil ei keskenduta vaid toimub tõsine lindude otsimine. Linde tundub täna saarel vähe olevat, kuid saame siiski hädised 33 liiki keskpäevast alates nähtud. - Uku

8.10

Ilm on olnud päikeseline ja mõõduka lõunakaarte tuulega. Täna toimus mõningane progress. Päevanimekiri ületas 50 piiri. Parimad liigid olid hallõgija, suurnokk, hoburästas, keltsalind, hiline suitsupääsuke ja viimases valguses leitud põõsas peituv sinirind.

Kella 11:00 ajal muutus värvuliste ränne aktiivsemaks ja väikseid salkasid tuli üle mere. Siisikesed (50+) ja sookiurud (70+) jätkasid peatumata, teised liigid jäid tihti hetkeks saarele peatuma.

Merelinde on siin raske näha. Meri on vaid aule täis, kuid rändeparved mööduvad saarest harva. Väikekajakaid on alati avamerel sagimas. - Uku

9.10

Meie vahetuse parim päev. Öö oli vaikne ja selge, seetõttu oli saar hommikul punarindu (60), käblikuid (20) ja muid linde täis. Saame parima valiku putuktoidulisi – 2 must-lepalindu, lepalind, 2 mustpea-põõsalindu, kivitäks, 8 väike-lehelindu ning hilise salulehelinnu ja aed-põõsalinnu. Keltsalinde on täna näha kaks ja tundub, et sellele liigile meeldib siin peatuda. - Uku

10.10

Ärkame 6:30 ja avastame, et oleme madalrõhkkonna meelevaldas. Tuul on tugev – kuni 16 m/s, kuid õnneks ei saja. Värvuliste otsimine on sellistes tingimustes väga raske, kuid üllatavalt saame pikima päevanimekirja – 62 liiki. Umbes kella 10:00 alates näeme mitut röövlindu merd ületamas – 3 väikepistrikku, tuuletallaja, 5 raudkulli, hiireviu ja välja-loorkull. Sellises ilmas ei osanud küll ühtegi röövlindu oodata. Muudest huvitavatest liikidest sai kirja järjekordne keltsalind, sarvikpütt, must-lepalind ja väikekoskel. Täna on esimest korda kauride liikumist näha (200), enamikus järvekaurid. - Uku

11.10

Loodetuuled on tugevnenud ja maalinde on saarel väga vähe. Setõttu on ka meie päevanimekiri üks kesisemaid (49). Uute liikidena saime täna kirja siidisaba ja merirüdi (2). Samuti oli üks keltsalind taas platsis.

Huvitavaim ornitoloogiline sündmus oli aktiivne hallvareste ränne. Linnud tulid vahel mitmekümne-isendiliste salkadena merelt ja jätkasid kohe edela suunas. Kokku loendasime 299 isendit. Eelneval päeval ei näinud me ühtegi hallvarest. - Uku

12.10

Ilm on muutunud halvast veel hullemaks. Tuul on mõõtejaama andmel kuni 22 m/s. Maalindude leidmine on võimatu ja merelinnud kaovad suurtesse lainettesse. Vahel sajab vihma, vahel lörtsi.

Hoolimata rasketest vaatlustingimustest staiame merele kogu päeva ja tasuks saame retke parima liigi kirja. Noor laisaba-änn

lendab meist aeglaselt mööda ja saame teda hästi vaadelda. Vahel käib lind üht kalakajakat kimbutamas.

Teine huvitav vaatlus on see, kui näeme kuidas rasvatihane sabatihase tapab. Julm, aga eksootiline vaatepilt. - Uku

13.10

Loodetuul jätkub kogu öö, kuid hommikuks on siiski kuni 10 m/s raugenud. Lindude leidmine on kohe oluliselt lihtsam. Uue liigina saame kirja hangelinna ja kuuse-käbilinna. Ka kohustuslik keltsalind saab nähtud. Hallvareste ränne on taas aktiivne (ca 150).

Meie õnneks pääseme ka enne uue tormi puhkemist saarelt planeeritud päeval minema. Tagasimatk on küll üsna karm kogemus, kuna kaatri nina käib 3 meetrit üles-alla. Isegi paaril piirivalvuril hakkab paha, kuigi mehed on eelnevalt seda vahet palju kordi sõitnud. - Uku

Vaindloo saare liiginimekiri seisuga 17.10.2010

Koostatud 2002, 2004 ja 2010 ekspeditsioonide info põhjal.

1. Kühmnokk-luik
2. Laululuik
3. Rabahani
4. Suur-laukhani
5. Hallhani
6. Valgepõsk-lagle
7. Mustlagle
8. Ristpart
9. Viupart
10. Rääkspart
11. Piilpart
12. Sinikael-part
13. Soopart
14. Luitsnokk-part
15. Tuttvart
16. Merivart
17. Hahk
18. Aul
19. Mustvaeras
20. Tõmmuvaeras

21. Sõtkas
22. Väikekoskel
23. Rohukoskel
24. Jääkoskel
25. Punakurk-kaur
26. Järvekaur
27. Tundrakaur
28. Tuttpütt
29. Sarvikpütt
30. Kormoran
31. Valge-toonekurg
32. Herilaseviu
33. Merikotkas
34. Roo-loorkull
35. Välja-loorkull
36. Raudkull
37. Hiireviu
38. Tuuletallaja
39. Väikepistrik
40. Lõopistrik
41. Merisk
42. Väiketüll
43. Liivatüll
44. Rüüt
45. Plüü
46. Suurrüdi
47. Merirüdi
48. Soorüdi
49. Tutkas
50. Mudanepp
51. Tikutaja
52. Tumetilder
53. Punajalg-tilder
54. Kivirullija
55. Veetallaja
56. Laisaba-änn
57. Söödikänn
58. Väikekajakas
59. Naerukajakas
60. Kalakajakas
61. Tõmmukajakas
62. Hõbekajakas
63. Merikajakas

64. Räusk
65. Jõgitiir
66. Randtiir
67. Väiketiir
68. Mustviires
69. Lõunatirk
70. Alk
71. Krüüsel
72. Kodutuvi
73. Kaelustuvi
74. Kõrvukräts
75. Sooräts
76. Karvasjalg-kakk
77. Öösorr
78. Piiritaja
79. Suur-kirjurähn
80. Väike-kirjurähn
81. Nõmmelõoke
82. Põldlõoke
83. Sarviklõoke
84. Suitsupääsuke
85. Räästapääsuke
86. Metskiur
87. Sookiur
88. Hänilane
89. Linavästrik
90. Siidisaba
91. Käblik
92. Võsaraat
93. Punarind
94. Sinirind
95. Must-lepalind
96. Lepalind
97. Kadakatäks
98. Kivitäks
99. Musträstas
100. Hallrästas
101. Laulurästas
102. Vainurästas
103. Hoburästas
104. Kõrkja-roolind
105. Tiigi-roolind
106. Aed-roolind

107. Mustpea-põõsalind
108. Aed-põõsalind
109. Väike-põõsalind
110. Pruunselg-põõsalind
111. Vööt-lehelind
112. Mets-lehelind
113. Väike-lehelind
114. Salu-lehelind
115. Pöialpoiss
116. Hall-kärbsenäpp
117. Väike-kärbsenäpp
118. Sabatihane
119. Põhjatihane
120. Musttihane
121. Sinitihane
122. Rasvatihane
123. Porr
124. Punaselg-õgija
125. Hallõgija
126. Vares
127. Kuldnokk
128. Põldvarblane
129. Metsvint
130. Põhjavint
131. Rohevint
132. Ohakalind
133. Siisike
134. Kanepilind
135. Mägi-kanepilind
136. Urvalind
137. Kuuse-käbilind
138. Karmiinleevike
139. Leevike
140. Suurnokk-vint
141. Lapi tsiitsitaja
142. Hangelind
143. Talvike
144. Rootsiitsitaja